

Alferez Gomas con su chato nº 17. Este avión y su piloto, fueron los primeros en tomar tierra en Balaguer. -26 de marzo del 1937-

seus defensors i que segrament estan enterrats en una fossa que hi ha enmig d'una peça de terra propera.

A causa de la proximitat del front, el terreny de vol no pogué utilitzar-se fins al Gener de 1939 una vegada ja iniciada la campanya de Catalunya, en que s'hi trasladaren la majoria d'efectius dels grups de caça que manava el famós pilot de l'aviació nacional, el Comandant García Morato.

Segons els comunicats de revista de l'1 de Febrer de 1939, hi havia més de 500 homes entre pilots, mecànics, serveis i soldats i arribaren a utilitzar-se en total uns 42 avions de caça dels models: Fiat CR-32, Messerschmitt BF-109-B i els més moderns i nous Heinkel He-112 estrenats en combat a Balaguer. El dia 19 de Gener de 1939, prop de Cervera, el capità García Pardo amb un He-112, aconseguí abatre un Polikarpov I-16 "Mosca". També el mateix dia, García Morato en un encontre entre Igualada i Manresa, en fa caure un altre.

Durant l'estada a Balaguer no tinguéren cap baixa, encara que fins al 10 de Febrer en que acabà la guerra a Catalunya, no varen ser tot flors i violes en les trobades amb l'aviació contrària. En diverses ocasions els danys rebuts impossibilitaren el retorn d'algun aparell i el pilot tenia de jugar-se la un altra vegada, buscant lloc adient per aterrar.

El 15 de Febrer del 39, també tinguéren un xoc entre dos avions durant la maniobra d'enlairar-se, però tractant-se de caces -més lleugers i sense bombes- el succés quedà en un aparell avarià i un pilot -el capità Allende- ferit de pronòstic reservat.

El dia 21 de Febrer, sortiren de la Plana del Corb 25 avions (18 Fiat CR-32 i 7 Heinkel He-112) cap a Barcelona, per a prendre part en una desfilada militar davant el General Franco, retornant sense novetat després d'1'45 hores de vol. A l'endemà, es repetí la mateia operació, però sobre Tarragona.

Mercés als diaris d'operacions i d'altra documentació que es guarda a l'"Archivo Histórico del Ejército del Aire" a Villaviciosa de Odón (Madrid) -i que vaig poder consultar fa uns mesos amb tta classe de facilitats- es pot establir dia a dia l'activitat de l'aeròdrum de Balaguer pel que fa a l'aviació nacional. En canvi, reconstruir de manera el més exacta possible el moviment enregistrat durant l'any en que l'utilitzà l'aviació de la República, és bastant complexa i entretenidora, però engrescadora. La major part dels documents foren destruïts i la bibliografia sobre aquesta, no és gaire abundosa i en algun cas, contradictòria.

Afortunadament el testimoni d'antics pilots -d'ambdues aviacions- que encara viuen, la cl. laboració de particulars i els fons de l'Arxiu Històric Comarcal, han permès establir una ase amb algunes dades concretes que cal anar bastint amb el que falta per esbrinar.

Per això, aprofitant la gentilesa de l'ACCIÓ, voldrà demanar a tothom que sigui coneixedor de fets i anècdotes relacionades amb aquest tema, la seva col.laboració fent-me'n sabedor. L'experiència m'ha ensenyat que a vegades n detall qe sembla insignificant, resulta la clau d'un important descobriment. Però d'això, ja en parlarem en una altra ocasió.

JOSEP PLA BLANCH

Avions HE-112 els més moderns utilitzats durant la guerra i estrenats a Balaguer.

Centre Mèdic LA NOGUERA

C/ Sant Lluís, 50 (davant Correus antics) - 25600 BALAGUER

Telèfon 44 84 22

Fàcil aparcament
No es precisa hora de visita

Els ofereix els seus serveis de:

- Revisions de Carnets de conduir, caça i permisos d'armes.
- Revisions per a empreses i col·legis.
- Urgències de Medicina General, Oftalmologia i Cirurgia menor.
- Gabinet psicològic.
- Serveis d'A.T.S.

Visites a l'acte. Divendres de 5 a 8 tarda
Dissabtes a partir de les 9,30 del matí